

Program Vår 2020

Naturskydds föreningen

Bra miljöverk
bevakar
åt dig

Lerum Floda Stenkullen Gråbo Sjövik Tollered Olofstorp

c/o Olov Holmstrand Torphagebacken 11 • 443 38 LERUM

Besök vår hemsida
<http://lerum.naturskyddsforeningen.se>

Majviva. Bild: Olov Holmstrand

Lerums Naturskyddsförening och Lerums kommun

Enligt stadgarna är Lerums Naturskyddsförening (LNF) en lokal krets av Svenska Naturskyddsföreningen med verksamhet i Lerums kommun. LNF ska bland annat

- driva viktiga natur- och miljöfrågor lokalt, regionalt, nationellt och globalt,
- väcka engagemang för naturen samt verka för skydd och vård av värdefull natur,
- verka för förändrade normer och beteenden, samt för en hållbar konsumtionskultur,
- utbilda och sprida kunskap om miljö, natur och hälsa,
- skapa opinion,
- påverka, granska och utverka ansvar av makthavare och lagstiftare.

LNF är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening för naturskydd och miljövård.

Det innebär att vi inte verkar för någon speciell grupp eller åsiktsriktning. Däremot samarbetar vi gärna med andra i frågor där våra åsikter stämmer överens. Detta gäller bland annat andra ideella föreningar, politiska partier, intresseorganisationer och myndigheter inklusive Lerums kommun.

Förutom att LNF påverkar genom allmän opinionsbildning har vi en hel del möjligheter att agera formellt genom skrivelser och möten. Vi är en sådan ideell förening som kan överklaga beslut som rör natur och miljö enligt Miljöbalken. Den möjligheten har vi använt ett antal gånger och delvis med juridisk framgång.

Sedan flera årtionden har LNF varit officiell remissinstans till Lerums kommun i planfrågor.

Det innebär att vi alltid får möjlighet att lämna synpunkter i samråden vid utarbetandet av nya planer.

I vissa begränsade fall har vi även möjlighet att överklaga kommunens beslut att anta planer.

Ett känt exempel var vårt överklagande som stoppade planen för den så kallade Konsumtomten vid Häradsbron i Lerums centrum. Kommunen hade i planen inte tagit tillräcklig hänsyn till påverkan på Sävån.

Sedan början av 2000-talet har representanter för LNF:s styrelse haft regelbundna möten med kommunledningen. Under senare år har vi träffat kommunalråden två gånger om året. LNF sänder i förväg över de frågor vi vill ta upp, så att kommunalråden kan förbereda diskussionen.

Exempel på frågor under 2019 har varit åtgärder mot buller, skötseln av kommunens skogar, järnvägsutbyggnad och kommunens klimatarbete.

Genom att det inom LNF finns medlemmar med kvalificerad kompetens som gäller naturförhållanden har vi, inte minst under senare år, fått möjligheter att lämna synpunkter till kommunen om utarbetande av naturvårdsprogram och hantering av natur i bebyggelseplanering.

De naturingrepp, förutom bebyggelse och annan exploatering, som märks tydligast är skogsavverkning. LNF bevakar de avverkningsanmälningar som hanteras av Skogsstyrelsen. När de planerade avverkningarna påverkar naturvärden och friluftsliv lämnar vi synpunkter om hänsynstaganden, vanligen tyvärr med liten inverkan.

Att bevaka och kanske agera i allt som händer ifråga om natur och miljö i en till ytan stor kommun som Lerum kräver kunniga och engagerade medlemmar som är beredda att bidra med ideell tid. Ibland tvingas vi konstatera att vi inte har tillräckliga resurser. Vi vill gärna fortsätta att vara en viktig aktör som påverkar vad som händer i Lerum. Därför behöver vi fler som vill ställa upp, när det behövs. Anmäl gärna ditt intresse för olika frågor och kanske deltagande i grupper om fåglar, botanik, klimat mm.

*Olov Holmstrand
Fortfarande ordförande i Lerums Naturskyddsförening*

Earth Hour 2020

Delta i Earth Hour 2020 som genomförs 28 mars 20:30–21:30. Släck ljuset, gå ner i varv och känn efter hur det är att dra ner. För det är dra ner som är ofrånkomligt, om Jorden ska räddas från en klimatkatastrof.

Skicka en signal till planetens ledare att agera för att stoppa klimatkrisen och bevara vår biologiska mångfald.

Det är dags att höja din röst för att påverka våra beslutshavare att vara modiga och ta beslut som gör att vi alla kan leva hållbart. Den biologiska mångfalden, det vill säga djur, arter och den omgivning som de lever i, har gravt påverkats av de enorma förändringar som skett på grund av människan.

Tre fjärdedelar av vår landsmiljö och på två tredjedelar av den marina miljön är nu förändrad (enligt IPBES-rapporten). För att värna om jordens resurser behövs en omställning där vi tillsammans höjer rösten för nödvändiga förändringar. Tillsammans kan och måste vi hitta en livsstil där vi lever hållbart – för människan, djuren och naturen.

Olov Holmstrand

Natursnokarna

Barnfestival på Näås

Bilder Erika Tyrberg

Första Advent

Första Advent

Styrelseledamöter och kontaktpersoner

Styrelse

Olov Holmstrand	ordförande	0302-105 87
E-post: olle.holmstrand@telia.com		
Stefan Larsson	vice ordf.	0727-005964
Bo Nilsson	sekreterare	0705-314635
Dan Skarpsjö	kassör	0707-152184
Lars-Erik Karlsson		0709-474678
Bertil Svensson		0709-519579
Catharina Pettersson		0705-972637
Pia Hansen		0705-250833

Suppleanter

Ingrid Ritola		0709-716865
Kennet Lundin		0705-523489
Erika Tyrberg		0730-301203
Kjell Hansson		0705-281904

Kontaktpersoner

Ordförande	Olov Holmstrand	0302-105 87
Säveån	Stefan Larsson	0727-005964
Fåglar	Hasse Österman	0702-918171
Handla miljövänligt	Catharina Pettersson	0705-972637
Klimat	Dan Skarpsjö	0707-152184
Botanik	Kjell Hansson	0705-281904
Landskap (skog, jordbruk och landskapsvård)	Bertil Svensson	0709-519579
Stensjön	Hans-Ove Olausson	0732-162917
Hemsidan	L O Stakeberg	0703-875820
Fältbiologer	Vakant	
Amfibieskydd	Kennet Lundin	0705-523489
Medlemmar	Olov Holmstrand	0302-10587
Natursnokar	Erika Tyrberg	0730-301203
Program	Ingrid Ritola	031-7025645

Valberedning

Sven Borei		0302-10987
Maria Åsberg		0702-360242

Revisorer

Vakant		
Sven-Erik Grönqvist		0736-800539

Revisorsuppleanter

Eva Dahllöv		0302-42577
Per Arne Pellén		0733-802371

Programredaktör

Dan Skarpsjö		0707-152184
--------------	--	-------------

Aktiviteter (Sammanfattning)

Mars

- Tis 3 mars Vandrings i Lerum längs Säveån
🦋 Tors 5 mars Öppet hus Fågelgruppen

Mån 9 mars Årsmöte

- 🌱 Sön 15 mars Natursnokarna Eldtema

- Tis 17 mars Våra våta platser
Lör 21 mars Landskapsvård Stensjön
Lör 28 mars Landskapsvård Sternsjön
Lör 28 mars Earth Hour

April

- Sön 5 april Vandrings i Härskogen
🌱 Sön 5 april Natursnokarna
Tis 7 april Gotaleden: Jonsered-Aspedalen
🦋 Sön 19 april Vårfåglar i Sjövik
Sön 19 april Gotaleden: Lerum-Floda
Sön 26 april Ny vandringsled mot Hedefors

Maj

- Ons 6 maj Vandrings i Gullringsbo
Lör 9 maj Gotaleden Lerum-Floda
🌱 Sön 10 maj Natursnokarna Håva i Säveån.
Sön 10 maj Hantverksdagar
🦋 Sön 10 maj Fågelskådningens dag
Tis 12 maj Bokskogsvandring
Sön 17 maj Vandrings Ryggebol/Slätthult
Sön 24 maj Långvandring vid Stora Lövsjön
🌱 Tors 28 maj Botanikvandring
🦋 Fre 29 maj Cykeltur bland nattsångare
29-31 maj Helgutflykt Falköping

Juni

- 🌱 Tors 4 juni Botanikvandring
🦋 Fre 5 juni Naturnatta
🌱 Tors 11 juni Botanikvandring
🌱 Tors 18 juni Botanikvandring
🌱 Sön 21 juni Botanikresa

Augusti

- Sön 9 aug Ängens dag

September

- Sön 13 sep Natur o Fornminnesvandring
🦋 Sön 20 sep Sträckfågelräkning

Bankgiro: 252-1102

Resp. författare svarar för sitt innehåll

Naturskyddsföreningens program våren –sommaren 2020

Mars

Tis 3 mars Vandring i Lerum längs Säveån

Vi går förbi Wramme bro längs södra sidan av ån och passerar kyrkogården. På tillbakavägen går vi längs åns norra sida mot Aspen och åter till stationen. Mycket lätt vandring, ca 7-8 km. Vi är ute ca 3 tim. Ta med matsäck för en rast. Samling: Lerums station, uppgången från pendeltågen 10.00.

Frågor Sture Hanson 0707-36 36 93.

Arr STF Lerum Partille.

Tors 5 mars Öppet Hus Fågelgruppen

Vad har Du sett sedan sist? Nytt program ska fixas. Och sedan får vi följa med parhästarna Lisbeth och Barbro i ord och bild till Botswana. Ska bli trevligt. Öppet hus i mars 2020 – Här kan vi inte bekräfta datum eller lokal ännu, utan ber er följa vad vi skriver på hemsidan.

Mån 9 mars Årsmöte

Mån 9 mars Årsmöte

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar berättar TommyJärås om Fågelcentralens verksamhet och om räddandet av pilgrimsfalken, ett framgångsrikt naturprojekt. Kaffe serveras.

Lokal "Stenkulan" Stenkullens skola 19. 00.

Frågor Olle Holmstrand 0302-105 87.

Sön 15 mars Natursnokarna Eldtema

Vi jobbar med vad man behöver tänka på när vi eldar i skogen och tittar på olika sätt att göra upp eld. Fika runt eldstaden. Plats Härskogen, friluftsanläggningens parkering 11-16.

Kontakt Natursnokarnas Facebooksida

<https://www.facebook.com/groups/168959473184910/?fref=ts>.

Mail natursnokarna.lerum@gmail.com.

Mobil 0730-30 12 03.

Tis 17 mars Våra våta platser

Vi får besök av Mia Svedäng som hanterar vattenfrågor på Naturskyddsföreningens kansli i Stockholm. Det kommer bland annat att handla om natur och vattenkraft i Säveån, hur det går till att anlägga våtmarker och vad var och en kan göra i liten skala.

Kaffe serveras. Tingshuset Lerum 18.30.

Frågor Olle Holmstrand 0302-105 87.

Lör 21 mars Landskapsvård Stensjön

Markerna runt Stensjön betas, men behöver fortfarande skötas om. Ta med busksax och yxa om du har eller kom som du är och hjälp till med det som behövs. Ta med fika. Hans-Arne Olausson väntar på oss vid parkeringen innan Floda station för samäkning 10.00.

Frågor Hans-Arne 0302-152 75.

Lör 28 mars Landskapsvård Stensjön

Se information 21 mars.

Lör 28 mars Earth Hour

Delta i världsomspännande klimatmanifestation och släck ljuset 20.30-21.30. – Höj din röst under Earth Hour! Skicka en signal till planetens ledare att agera för att stoppa klimatkrisen och bevara vår biologiska mångfald. Se separat information i programbladet.

April

Sön 5 april Vandring i Härskogen

Vi vandrar ca 10 km i något kuperad terräng runt Långetjärn och sjön Blomman. Stövlar eller kängor rekommenderas. Vi är ute ca 4 tim. Ta med matsäck för en rast. Samling Lerums station, uppgången från pendeltågen, för samäkning 10.00.

Frågor Jörg Rückert 0706-15 80 55.

Arr STF Lerum Partille.

Sön 5 april Natursnokarna

Ska leka och lära oss om den unika rätten vi har till naturen i Sverige. Ledorden för allemansrätten är "inte störa, inte förstöra". Precis som Snokarnas ledord "Vi leker och lär, hjälper naturen och bara är!"

Ta med fika, men vi kommer INTE ha brasa.

Plats Spindellekplatsen i Floda 11-13.

Kontakt Natursnokarnas Facebooksida

<https://www.facebook.com/groups/168959473184910/?fref=ts>.

mail natursnokarna.lerum@gmail.com.

Mobil 0730-30 12 03.

Tis 7 april Vandring Gotaleden Jonsered-Aspedalen

Gotaleden från Jonsered till Aspenäs beskrivs som krävande. Speciellt början upp vid Skärnan är synnerligen brant. Bra på fötterna är mycket viktigt!

Från Aspenäs till Aspedalen station, där vi avslutar vandringen, är det lätt. Totalt ca 7-8 km. Vi är ute ca 4 tim. Ta med matsäck för en rast.

Samling: Jonsereds station, spår 2, 10:00.

Sture Hanson 0707-36 36 93.

Arr STF Lerum Partille.

Sön 19 april Vårfåglarna i Sjövik

Vi går den årliga vandringen bland vårfåglarna med Svenssons. Glöm inte kikare och fika.

Samling vid Stenkullens station(stora P-platsen) 8.00 eller vid cementfabriken i Sjövik 8.20.

Frågor Svenssons 0302-436 11, mobil 0703-46 99 92.

Sön 19 april Vandring Gotaleden: Lerum-Floda

Vi startar vid Lerums station och följer Gotaledens sträckning till Floda station, där vi avslutar vandringen. Den första delen, 4 km, där vi passerar Lerums kyrka går på grusvägar och asfalterad gång/cykelväg fram till Knavra bro. Där går vi in i det vackra Sävåns naturreservat och njuter av skogsvandring längs forsande vatten.

Vi spanar också efter strömstare och forsärla längs ån och kanske ser vi blåsippor. Det är lättgången terräng, ca 8 km. Vi är ute ca 3 tim. Ta med matsäck för en rast. Samling: Lerums station, uppgången från pendeltågen 10:00.

Maud Eklöf 0702-68 39 08. Arr STF Lerum Partille.

Sön 26 april LNF premiärvandring ny vandringsled mot Hedefors

Vi startar från Lerums Station och går upp mot Hedefors omlöpsbäck och naturreservat på västsidan av Sävåen, d.v.s. "Gotaledens gamla sträckning".

Vi fikar vid Lennarts spång vid omlöpsbäcken där vi berättar lite om laxarna, ålarna och andra fiskar i Sävåen. Tillbaka till Lerum går vi den nyupptagna vandringsleden i hagarna på östsidan av Sävåen ned mot Kastenhof där vi sedan fortsätter mot Lerums station. Klädsel grova skor/stövlar och fikapackning. Samling Lerums Station 10.00.

Frågor Stefan Larsson 0727-00 59 64.

Maj

Ons 6 maj Vandring i Gullringsbo

Vi vandrar delvis i terräng utan stig eller väg runt Gullringsbo och de andra vackra, gamla husen. Längs gamla Jonseredsvägen kommer vi att se blommande vårblommor och lyssna till de nyanlända flyttfåglarna som lövsångare, gransångare och svarthätta. Kängor eller stövlar rekommenderas. Vi är ute ca 3 tim.

Ta med matsäck för en rast. Samling Aspens station för samäkning 10:00.

Frågor Barbro Andreasson 0760-26 77 27.

Samarr. STF Lerum Partille, LPU (Lerums Pensionärsuniversitet) och Naturskyddsföreningen.

Lör 9 maj Gotaleden Lerum-Floda

Ta chansen att vandra sträckan Lerum-Floda på den av New York Times rekommenderade Gotaleden.

Vandringen sker den med start 8-11 från Bagges Torg. Informationsplatser utmed sträckan. Möjlighet att donera ett bidrag till Lerums Naturskyddsförenings arbete med att främja Sävåen och dess mångfald kommer finnas. Se kommande annonsering!

Vi samarbetar med:
Studie
främjandet

Sön 10 maj Natursnokarna Håva i Sävåån
Vi håvar efter insekter och annat under ytan vid ån.
Fika runt eldstaden.

Samling vid Stenkullens stationsparkering 11-13.

Kontakt Natursnokarnas Facebooksida

<https://www.facebook.com/groups/168959473184910/?fref=ts>.

Mail natursnokarna.lerum@gmail.com.

Mobil 0730-30 12 03.

Sön 10 maj Hantverksdagar

Hantverksdag i Skallsjö hembygdsgård för barn i för-
äldrars sällskap. Gör din egen visselpipa eller barkbåt
mm. Tag med vass kniv med parerstång om möjligt
annars finns att låna. Ta med fika.

Kom till hembygdsgården 11.00-14.00.

Frågor Lars Erik Karlsson 0709-47 46 78.

Arr Skallsjö hembygd och fornminnesförening.

Sön 10 maj Fågelskådningens dag

Några av oss i fågelgruppen kommer att vara vid
STÅLEBO VÅTMARK från 08 och några timmar
framåt och guida. Hitta dit: Skylt Stålebo våtmark
står vid Brunnslyckans busshållplats på lokalvägen
Floda-Tollerred. Följ stenvuren från P-platsen till "Ut-
sikten". Kom och njut av fågellivet vid "våra" dammar.
Ta med kikare och fika.

Frågor: Hasse 0702-91 81 71

eller Barbro 0760-26 77 27.

Tis 12 maj Bokskogsvandring

Vi vandrar ca 7-8 km, mycket brant uppåt i början.
Kängor eller grova skor rekommenderas. Är vädret
fint ser vi också hur långt våren hunnit i Jonsereds
Trädgårdar. Vi är ute ca 3 tim. Ta med matsäck för
en rast. Samling 10.00 vid Jonsereds station, spår 2.
Sture Hanson 0707-36 36 93.

Arr STF Lerum Partille.

Sön 17 maj Vårvandring i Ryggebol och Slätthult

Vi går ca 10 km i lugn takt i Ryggebol-Slätthult med
omnejd. Vi stannar då och då och tittar på saker av
intresse. Stövlar eller grova skor. Vi är ute ca 5 tim.
Matsäck för två raster. Samling 08.40 vid Floda sta-
tion. OBS! Kolla tågtiderna.

Lars-Erik Karlsson 0709-47 46 78

och Claes Trefil 0302-313 92.

Samarr Skallsjö Hembygdsförening, STF Lerum Partille
och Naturskyddsföreningen.

Sön 24 maj Långvandring vid Stora Lövsjön

Vi startar vid spårcentralen i Aggetorp och går ca 13 km
på lättgångna skogsvägar och stigar. Vi passerar Löv-
sjöarna, Långsjön, Alsjön samt Kroksjön och passar
på att njuta av den fina terrängen. Kängor eller grova
skor rekommenderas. Vi är ute ca 5 tim. Ta med mat-
säck för två raster. Samling 10.00 vid Mjörnbotoget,
Gråbo för samäkning.

Frågor Ottie Holmberg 0703-98 23 03.

Arr STF Lerum Partille.

Tors 28 maj Botanikvandring

Nu är det dags för en av våra trevliga kvällsutflykter.
Vi brukar åka till någon intressant plats och försöker
examinera de växter vi träffar på. Har du flora och lupp
är det bra. Fika med och stövlar på.

Lars-Owe Stakeberg bestämmer i kväll vilken fin plats
vi ska gå till. Vi träffas på Stenkullens stations stora
parkering 18.00.

Frågor Lars-Owe Stakeberg. 0703--87 58 20.

Fre 29 maj Cykeltur bland nattsångare

Vi följer med Hasse på en cykeltur längs banvallen
mellan Stannum och Olofstorp. Samling vid Stannums
Trä 20.00. Medtag cykel, fika, myggolja och kläder
efter väder – kanske vantar?

Frågor Hasse 0702-91 81 71.

29-31 maj Helgutflykt Falköping

Vår försommarresa går i år till Falköping. 17 platser är
bokade på Mössebergs vandrarhem. Olle Holmstrand
håller som vanligt i aktiviteterna. I år blir det kanske
extra roligt för Falköping är hans gamla hemtrakter.
Är du intresserad att följa med, ring Ingrid Ritola
031-70 25 645 eller 0709-71 68 65. Senast 1 april.
Se även separat information i programbladet.

Juni

Tors 4 juni Botanikvandring

Kom med ut i den härliga sommargrönskan, så får vi se vilka växter vi hittar. Bosse Nilsson har tittat ut någon fin runda vi kan gå. Har vi tur kan vi njuta av trastens flötande toner till fikat. Vi träffas på Stenkullens stations stora parkering 18.00.
Frågor Bo Nilsson 0705 31 46 35.

Fre 5 juni Naturnatta

Vart ska vi denna sommarnatt? Bosse har koll på natt-skärran, så vi samlas vid Torpskolans parkering 22.00 och där avgör vi vart det bär av. Bra att ha med: Fika, ficklampa, stövlar och myggstift.
Frågor Bosse 0705-31 46 35.

Tors 11 juni Botanikvandring

I kväll är det Per Leyton som tittat ut någon fin plats, där vi kan examinera de växter vi hittar. Nu bör en hel del växter stå i sin fagreste blom. Glöm inte fika. Vi träffas på Stenkullens stations stora parkering 18.00.
Frågor Per 070-592 28 40.

Tors 18 juni Botanikvandring

Vår sista botanikvandring det här året bestämmer Lars-Erik Karlssons vart vi tar vägen. Tänk att få vandra över de fina sommarängarna med surrande insekter och fladdrande fjärilar och titta på allt som växer och frodas. Sedan är det dags för fika. Kom med. Vi träffas på Stenkullens stations stora parkering 18.00.
Frågor Lars-Erik 0709-47 46 78.

Sön 21 juni Botanikresa

Årets botanikutflykt går till fina växtlokaler i Kinnekulletrakten. Tag med fika för en rast, samt flora och eventuellt lupp. Lunch intages på lokalt matställe på egen bekostnad. Beräknad hemkomst ca. 18.00
Samling 08.00 på parkeringen vid Tingshuset Lerum, för samäkning. Föranmälan till Lars Owe Stakeberg, lostakeberg@telia.com eller 0703-875 820
senast torsdag 18 juni.

Augusti

Sön 9 aug Ängens dag

Lieslätter är nödvändig för att ängsblommorna ska leva vidare. Kom och prova på hur det är att slå med lie. Ta med lie om du har, annars finns det att låna. Vi bjuder på fika. Lars-Erik Karlsson finns vid Skallsjö Hembygdsgård (nära kyrkoruinen) 08.00 -12.00.
Frågor Lars-Erik 0709-47 46 78.
Arr Skallsjö hembygds och fornminnesförening.

September

Sön 13 sep Natur och Fornminnesvandring

Följ med Lars Erik Karlsson på en natur-kultur och fornminnesvandring kring Skallsjö By och Sävåån. Stövlar eller kängor på och fika med. Samling Hembygdsgården 10.00. Frågor Lars Erik 0709-47 46 78.
Arr Skallsjö hembygds och fornminnesförening.

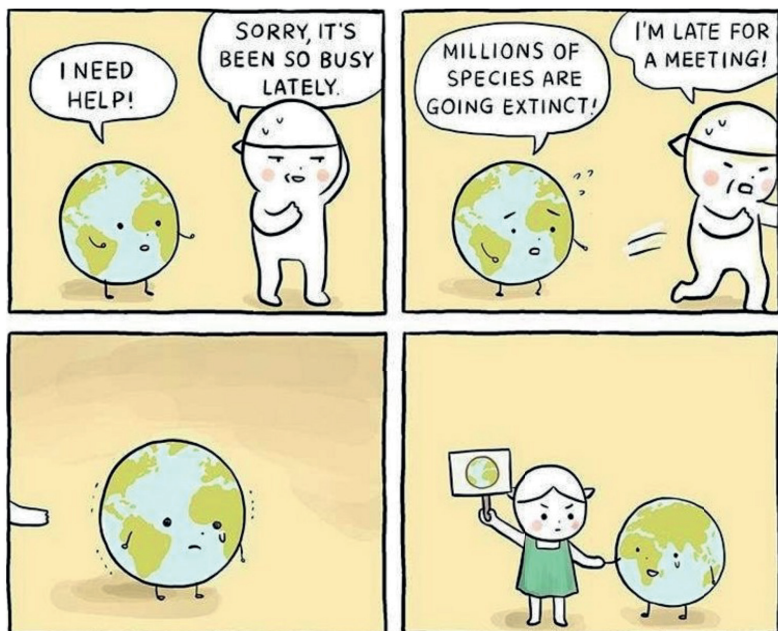
Sön 20 sep Sträckfågelräkning

Per och/eller Jon väntar på oss vid Gråbo modellflygplats, som heter Backlanda. Ligger nära Hjällsnäs-viken. De berättar vilka fåglar som sträcker och de är på plats från 07.00 och några timmar framåt. Varma kläder och en värmande fika brukar behövas.
Frågor Per 0705-89 59 52, Jon: 0737-25 98 58.

Facebook

Under hösten startades LNF:s facebooksidea. Där annonseras bland annat de aktiviteter som LNF anordnar. Det kan vara smart att gå in där ibland: exempelvis hittar du extra programpunkter som inte finns vid programbladets tryckning. Sök på Lerums Naturskyddsförening eller gå in via föreningens hemsida.

Catharina Petterson

Rädda planeten i Lerum – vill du vara med?

Lerum är en liten del av planeten Jorden. Vi i Lerums Naturskyddsförening vill i första hand påverka vad som sker och görs i miljö och natur i vår kommun. Vad vi gör har ändå betydelse i det större sammanhanget

Vi vill bevara natur och biologisk mångfald och påverka klimatutvecklingen. Vi vill leva solidariskt med planeten. För att göra det behöver Lerums Naturskyddsförening fler engagerade medlemmar. Om du också tycker det, svara gärna på de här frågorna.

1. Vill du medverka i klimataktiviteter?
2. Vill du medverka i andra av våra aktiviteter?
3. Är det fler frågor du tycker är viktiga för Lerums Naturskyddsförening?

Skicka dina svar till lerum@naturskyddsforeningen.se

Med vänlig hälsning

Naturskyddsföreningen
Lerum

Säveåns fiskvägar och kraftverken – vad händer nu?

Säveåns alla kraftverk – mer än ett dussin, varav nästan hälften ligger i Lerum, innebär alla mer eller mindre svåra hinder för vandrande fiskar att passera på sin vandring mellan lek- och uppväxtvatten.

Detta gäller i högsta grad för våra högt värderade vandringsfiskar säveålxaxen, havsöringen och ålen men även för många andra fiskarter. SNF Lerum och fiskevårdsområdesföreningarna tillsammans med många andra jobbar för att dessa kraftverk med sina dammanläggningar skall påverka Säveåns ekologi så lite som möjligt – samtidigt som energi kan produceras.

Detta är en svår balansgång och vattenkraftverken har länge gett upphov till konflikter mellan energiproducenter, fiske- och naturvårdsintressen samt kulturbyggnadsvårnare. Inte minst har intressekonflikterna visat sig i Säveån, och då speciellt vid Hillefors gamla grynkvarnsanläggning. Den är ju i nuläget ett definitivt vandringshinder för uppvandrande fisk. I och med att den välfungerande fiskvägen i Hedefors byggdes 2013- så är det nu angeläget att öppna upp för fiskvandring även vid Hilleforsdammen upp mot Floda.

Detta blev mycket dramatiskt åskådliggjort förra sommaren då stora laxar stod och hoppade alldeles nedanför Hilleforsdammen och ibland stångade nosarna blodiga mot den gamla dammbyggnaden! Det är av fiskeexpertisen bedömt att Säveån ovanför den gamla grynkvarnen, mellan Hillefors och Floda, har de största och bästa lek- och uppväxtområdena för den hotade Säveålxaxen. Därför är det viktigt att snarast öppna upp för fiskvandring vid Hillefors så att laxen kan leka på de fina uppväxtområdena där.

Att anlägga en fiskväg för laxfiskar vid Hillefors är dessutom något som även finns angivet och föreskrivet i den gamla vattendomen för Hedefors som ett s.k. latent villkor. Trots att nu många år gått sedan Hedefors fick en välfungerande fiskväg i och med att omlöpsbäcken och fingallret byggdes där har ännu inget hänt i Hillefors.

Lerum Energi som äger Hillefors kraftverk har ännu inte uppfyllt vattendomens krav på att inrätta en fiskväg i Hillefors och länsstyrelsen i Västra Götaland som är ansvarig tillsynsmyndighet har tyvärr gett ärendet låg prioritet, vilket vi i Lerums Naturskyddsförening är mycket kritiska till. Frågan är – kommer det gå att lösa detta akuta ekologiska problem i närtid?

I början av 2019 trädde en ny vattenlagstiftning i kraft som under många års tid förhandlats fram av vattenvårdsmyndigheter i samarbete med energimyndigheterna. Lagstiftningens syfte är framför allt att kraftverksanläggningar som i nuläget inte har några gällande miljötillstånd skall kunna prövas i en rättsprocess som skall resultera i beslut om miljöåtgärder i kraftanläggningarna. Åtgärderna skall förbättra möjligheterna för fiskar att vandra upp och ned i vattendragen.

Finansieringen av rättsprocess och stora delar av åtgärderna skall möjliggöras genom att en speciell finansieringsfond inrättats med pengar från de större kraftbolagens vinster. Å andra sidan har kraftbolagen fått stora skattelättnader i och med att de fått slopad fastighetsskatt! Så det är egentligen ingen större oppoffring från kraftindustrins sida...

Det finns för Säveån och dess hotade laxbestånd dock i nuläget ett mycket stort problem! Havs- och Vattenmyndigheten "HaV" tillsammans med länsstyrelserna har under flera år arbetat med vilka vattendrag som skall tas ut för fiskvandringsåtgärderna och i vilken ordning de skall prioriteras. Den tidplan som nu

föreslagits läggs inte Sävån i första prioritet utan andra vattendrag kommer enligt gällande plan att åtgärdas många år före Sävån – som enligt tidtabellen kommer att omprövas först år 2028!

För Hillefors del innebär det troligtvis att kraftbolaget inte behöver söka nytt tillstånd med åtgärdsplan förrän om nästan tio år, d.v.s. drygt femton år efter det att Lerums Energi enligt nu gällande vattendom egentligen skulle inrättat en fiskväg i form av en "laxtrappa"!

Detta är för oss helt oacceptabelt och det är följaktligen beklagansvärt att det förslag som ställdes för flera år sedan, nämligen att inrätta en (åtminstone temporär) fiskväg i grynkvarnens vattenränna, inte kunde accepteras av myndigheter och Sävåns övre FVO som ju är ansvariga för fiskevärden mellan Floda och Hedefors.

Som Lerums Naturvårdsförening ser det ligger nu ett stort ansvar i händerna på Lerums kommun som ju äger Hillefors kraftverk och dammanläggning genom Lerum Energi att se till att Sävålxaxen snarast får en möjlighet att passera Hilleforsdammen på sina vandringar i Sävån.

Investeringen för en acceptabel fiskvägslösning i Hillefors skulle dessutom vara betydligt lägre än den blev för Hedefors, trots att den faktiskt skulle öppna upp ännu större laxföryngringsytor än när Hedefors åtgärdades. Om Lerums kommuns trovärdighet som en "Ledande miljökommun 2025" skall bli trovärdig borde alltså Hillefors få en fungerande fiskväg innan 2018 som den nationella planen stipulerat

För ålen gäller ett helt annat vandringmönster än för lax och havsöring – den vandrar som yngel från havet och kustlinjen upp i våra vattendrag för att växa sig till könsmogenhet som fullvuxen för att därefter simma tillbaka till havet på sin vandring mot lekområdet i Sargassohavet.

Ålen är mindre krävande när det gäller att fixa fungerande vandringsvägar – åtminstone när det gäller vandringen uppåt från havet när de skall ta sig upp till sjösystemen. Ålynglen och småålarerna behöver bara relativt enkla s.k. ålledare för att de skall kunna passera dammanläggningar. De har nämligen en tämligen remarkabel vandringförmåga och kan om de har lämpligt underlag passera även lodräta dammväggar på åtskilliga meters höjd!

I motsats till laxen och öringen har dock inte ålen intresse ur sportfiskesypunkt, den är nämligen helt förbjuden att fiska sedan 2007 som en effekt av EU's åldirektiv. Tyvärr har fiskeförbudet till följd att sportfiskarnas engagemang för denna art är litet vilket man kanske kan förstå... Vad som dock är svårt att acceptera är att myndigheterna har hanterat ålen mycket styvmoderligt – åtminstone jämfört med hur de arbetat med fiskevårdsåtgärder för laxartade fiskar.

Trots att det exempelvis står föreskrivet i gällande vattendomar för alla kraftverk i Sävån att "ålledare skall inrättas vid kraftverken och vara i drift under sommaren ("tiden ...till" efter fiskeriintendentens påfordran). Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet för vatten-domarna har dock nedprioriterat ålledartillsynen vilket i praktiken inneburit att några ålledare överhuvudtaget inte varit i drift vid Hillefors och Floda kraftverk som ju båda ägs av Lerums kommun genom Lerum Energi. Ålynglen kan alltså bara effektivt ta sig upp till den sjön Aspen för genom Jonsereds fiskvägar, medan de stora sjöarna Sävålxången och Mjörn är blockerade genom att det är stopp för ålyngeluppvandring i Hillefors.

I våra sjöar växer ålen normalt till könsmognad under en tid mellan 10-25 år då de kommer upp i ca ett kilos vikt, det är då de övergår i den s.k. blankålsfasen. Sjöarna Aspen, Sävålxången och Mjörn var tidigare

kända som mycket bra ålfiskesjöar, men de har nu mycket tynande bestånd av ål, i Sävelången och Mjörn finns numera nästan inga ålar kvar alls.

För ålen gäller dessutom det mycket stora problemet med en hög blankålsdödlighet i samband med att de måste passera kraftverken under sin vandring från sjöarna genom kraftverken ut mot havet på sin väg mot leken i Sargasso-havet. För Säveåalarna är det tyvärr så att huvuddelen fastnar och dör i turbingallret vid Jonsereds kraftverk, ett problem som kanske inte kommer att kunna åtgärdas förrän omprövningen av miljötillstånden i Säveån påbörjas 2028. Det är tur att man inte är ål!!!

Stefan Larsson

Försommarutflykt till Falbygden

Lerums Naturskyddsförenings försommarutflykt går i år till Falbygden 29–31 maj, när naturen är som vackrast. Vi var där senast 2014. Se närmare om tider och anmälan i programöversikten. Vi kommer att övernatta i vandrarhemmet i Mössebergsparken på sluttningen av Mösseberg i Falköping. Utflykterna kommer mest att handla om natur och växtlighet, men antagligen även kultur och fåglar. Vi besöker ett urval fina platser och tar god tid på oss för att se, hitta och njuta.

Berg och jord på Falbygden innehåller kalk. Det gör stor skillnad för växtligheten jämfört med Lerum. Tydligast syns det i kärren med orkidéer och andra kalkälskande växter. Beroende på hur långt våren har kommit vid månadskiftet maj/juni bör vi ganska säkert att få se exempelvis guckusko i blom. Omslagets majviva blommor garanterat i kärret Hopamarken strax öster om Falköping. Där finns även stora mängder av orkidén flugblomster.

Att Falbygden har varit bebodd sedan urminnes tid är tydligt genom den unika ansamlingen av gånggrifter och alla de fina medeltidskyrkorna. Platåbergslandskapet är så vackert och speciellt att till och med den kritiske Linné blev betagen och på Ållebergs nordspets konstaterade att "prospecten var artig". Nu är platåbergslandskapet på gång att bli geopark i enlighet med FN-organet Unescos regler.

Olov Holmstrand

Matning av skogsmesar

LNF har en matning för skogsmesar i anslutning till Riddarstensspåret, efter den skogsväg, som går upp till spåret från första vägen upp mot Häcksjön från Olofstorpsvägen och strax innan spåret vänder tillbaka mot Riddarsten. Förutom livlig trafik av de vanliga mesarna talgoxe och blåmes samt nötväcka kan man där också få se svartmes och tofsmes. Domherre har jag hört, men inte sett. Koltrasten hoppar ibland omkring på marken liksom en ekorre som längtansfullt spanar mot foderautomaten med solrosfrön.

Bosse Nilsson

Låt dina prylar vara med länge

– det är bra för miljön och klimatet.

Det är bra för både miljön och klimatet om vi sköter om våra kläder, möbler och andra prylar och på så vis förlänger deras liv. En stor del av miljö- och klimatpåverkan sker vid tillverkningen av produkterna och transporten av dem från tillverkare till butik och köpare. För att förlänga prylarnas livslängd finns två huvudspår att följa, dels att vårda och reparera dem, dels att låta någon ta över saker du inte behöver längre. Det första innebär att du lagar eller reparerar dina saker när de går sönder. Du kan ta hjälp av en hantverkare eller reparatör när du inte själv kan laga dina saker. I listan här nedanför hittar du företag i Lerum som kan hjälpa dig att laga och reparera kläder och skor, möbler, cyklar, mopeder och trädgårdsmaskiner. På listan finns även adresser till second hand-butiker i Lerum. De tar emot sådant du inte behöver längre, men som fortfarande är användbart. Där kan du själv fynda sådant du behöver.

Genom att ta hand om och vårda dina saker bidrar du till en mer hållbar framtid samtidigt som du själv sparar pengar.

Företag som kan hjälpa dig att vårda, laga och reparera dina grejer

Solkattens hushållstjänster/kembar	Solkattens köpcentrum, Lerum	0700-449233	Sömnad, tvätt
Symakarn AB	Färgvägen 8, Stenkullen	0736-194150	Omklädsel, stoppning, lagning av skinn, textilier
Möbeltapetsör Lille-mor	Hedeforsv. 9, Stenkullen	0733-448432	Omklädsel, stoppning av möbler
Omklädsel-Ateljén	Hedeforsv. 9, Stenkullen	0733-448432	Omklädsel, stoppning, lagning av skinnmöbler
Skomakeri	Solkattens köpcentrum, Lerum	0736-304365	Skoreparationer, våt slipning av knivar
Cykelfyndet	Göteborgsv 2B, Lerum	0302-15914	Reparationer av cyklar
Floda Cykel & Moppeverkstad	Floda Stationsväg, Floda	0733-804424	Reparationer av mopeder och cyklar
Floda Skog och trädgård	Brovägen 20, Floda	0302-30154	Reparationer av skogs- och trädgårdsmaskiner
Second hand-butiker			
Röda Korset Second Hand	Lilla torget 7, Lerum	0302-17950	Begagnade kläder, husgeråd och möbler m m
Floda Second Hand	Skallsjö Prästv. 1, Floda	0703-204528	Begagnade kläder, husgeråd och möbler m m
Hela Människan Second Hand	Torphagebacken 2, Lerum	0302-71849	Begagnade kläder, husgeråd och möbler m m

Catharina Pettersson

Lerums Naturskyddsförening (LNF) – Verksamhetsberättelse 2019

Verksamheten 2019 inom LNF har liksom tidigare år omfattat en mångfald aktiviteter. Ett betydande antal skrivelser har avfattats. Programbladets båda utgåvor behandlade varierande frågor. Ett stort antal programaktiviteter genomfördes med växlande antal deltagande. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun fungerar väl, även om LNF i åtskilliga frågor företräder kritiska ståndpunkter och anser att kommunens natur- och miljöarbete är otillräckligt.

LNF uppfattas som den ledande företrädaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun, vilket avspeglas i medlemsantalet. Vid årsskiftet 2019/2020 var antalet medlemmar 1665 enligt riksföreningens medlemsregister.

Styrelsen bestod efter årsmötet 11 mars 2019 av Olov Holmstrand (ordf.), Stefan Larsson (vice ordf.), Dan Skarpsjö (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Catharina Pettersson, Pia Hansen, Lars-Erik Karlsson och Bertil Svensson. Suppleanter: Ingrid Ritola, Kennet Lundin, Erika Tyrberg och Kjell Hansson. Styrelsen höll 11 protokollförda sammanträden under 2019. Därutöver har förekommit ett antal arbets- och planeringsmöten i olika grupper.

Arbetsgrupper. För att effektivt ta tillvara styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper eller intresseinriktningar. Grupperna fungerar oftast informellt med hjälp av e-post och rapporterar genom kontaktpersoner till styrelsen. Under 2019 har det funnits grupper för följande aktiviteter: Program, Utbildning, Plan, Handla miljövänligt, Klimat, Buller, Landskap, Botanik, Fåglar, Säveån, Amfibieskydd, Hemsidan och Natursnokarna. En tillfälligt bildad grupp fullföljde den under 2018 påbörjade granskningen av kommunens nya naturvårdsprogram.

Årsmötet ägde rum 11 mars med 33 deltagare. David Hirdman, klimatanpassningsstrateg i Lerums kommun, beskrev informativt kommunens klimatarbete.

Representation. LNF var representerat vid kretskonferensen för naturskyddsföreningarna i Västra Götaland och Halland 11-13 oktober i Åkulla med inriktning på skogsfrågor. Olov Holmstrand representerade LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän och i studiecirkeln God miljö i centrum om planeringen av Lerums centrum. Stefan Larsson medverkade i Säveåns Vattenråd.

Representanter för LNF har liksom tidigare år vid två tillfällen, 9 april och 24 oktober, träffat kommunledningen, möten som är mycket uppskattade av både LNF och kommunledningen. Vid mötena diskuteras såväl övergripande som mer konkreta frågor med koppling till miljö och natur. Exempel är uppföljning av kommunens aktiviteter för att förverkliga miljövisionen, kommunens arbete med miljö- och naturvård, utbyggnad av Västra stambanan, planering av bebyggelse och anläggande av våtmarker.

Information. Extern information sker kontinuerligt via LNF:s hemsida. Vid några tillfällen har LNF uppmärksamats i media, exempelvis Lokalpressen Lerum och redovisat synpunkter i insändare i Lerums Tidning. Under hösten startades en Facebooksida. Intern information till alla fullbetalande medlemmar sker i två programblad per år. Kortfattad intern information om LNF:s verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar vid 14 tillfällen. Vid årsskiftet 2018/2019 omfattade e-postlistan cirka 245 adresser. Informationen erhålls efter anmälan till LNF:s ordförande Olov Holmstrand, olle.holmstrand@telia.com.

Program och programverksamhet. Alla fullbetalande medlemmar fick innehållsrika vår- och höstprogramblad i slutet av februari respektive i mitten av september. Drygt halva upplagan delades ut av medlemmar medan övriga sändes med post. Överupplagan har använts för utdelning i bibliotek, vid arrangemang etc. Hela det aktuella programbladet finns även digitalt på hemsidan.

Inom programverksamheten har arrangerats eller förmedlats ca 55 aktiviteter under året, dvs minst en aktivitet i veckan utanför semesterperioderna. Det har varit 36 naturvandringar och andra utomhusaktiviteter som röjningar och utflykter,

7 natursnoksaktiviteter, 2 demonstrationer samt ca 10 föredrag och andra inomhusmöten. Utöver detta kan nämnas medverkan vid ett antal externa möten och en försommarresa med övernattnig på Visingsö. En del av aktiviteterna har arrangerats i samarbete med andra organisationer, bland annat Turistföreningen.

Utbildning. Utbildning är inslag i många andra aktiviteter, framför allt föredrag och utflykter.

Plan- och miljöfrågor. Under året har LNF sänt eller medverkat i 17 skrivelser med synpunkter i miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun, men även till Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och Trafikverket. Viktigare, mer utförliga skrivelser finns på LNF:s hemsida <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF är remissinstans till kommunen i planärenden. Lerums kommun har de senaste åren växt med ca 2% om året, vilket medför rätt stor aktivitet ifråga om byggande och nya planer för byggande. LNF har under 2019 bland annat yttrat sig över plan- och byggförslag rörande Bäckamaden och i Drängsered. I flera skrivelser har LNF lämnat synpunkter på utarbetandet av ett nytt naturvårdsprogram för Lerums kommun och en inventering av naturområden i Lerums tätort.

LNF har lämnat synpunkter på ombyggnad av Lerums station till Trafikverket och till Skogsstyrelsen om inventering av nyckelbiotoper. LNF har i bland annat en skrivelse till Lerums kommun tagit kraftigt avstånd från Västra Stambanegruppens förslag om ny järnväg norr om Aspen, delvis ovan jord. Kommunen medverkar i Västra Stambanegruppen men stöder inte förslaget.

Handla miljövänligt. Kampanjen "Fixa grejen" förs under Miljövänliga veckan, som SNF traditionsenligt genomför vecka 40. Kampanjen som löper under tre år, 2018–2020, syftar till att visa hur man kan bidra till att spara på jordens resurser och att minska avfallet. I samband med kampanjen hade LNF insändare i Lerums Tidning och på Flodanyheter.se med titeln "Låt dina prylar vara med länge – det är bra för miljön och klimatet".

LNF presenterade under kampanjen en lista över hantverkare och entreprenörer i Lerums kommun som erbjuder tjänster att laga, reparera och underhålla våra saker om vi behöver professionell hjälp med det.

Klimat och buller. Under 2019 omstartades klimatgruppen och hade två möten samt anordnade demonstrationer på Bagges Torg fredagarna 24 maj och 29 november i samband med globala manifestationer inom Fridays for Future, tyvärr med liten lokal uppslutning.

Den under 2018 omstartade Bullergruppen fortsatte att bearbeta Lerums kommun och Trafikverket avseende åtgärder i samband med ombyggnaden av Lerums station. Genom bland annat hastighetsänkningar på vägar och gator både minskas bullret och avgasutsläppen, inte minst på motorvägen E20.

Landskap. LNF fortsätter att granska avverkningsanmälningar. Synpunkter har särskilt lämnats avseende planerade avverkningar vid Stora Lövsjön, Lilla Stamsjön och norr om Aggetorp. I kontakter med Lerums kommun förespråkar LNF att kommunen ska gå över till kontinuitetsskogsbruk på sin egen mark. Landskapsvård i form av röjning och städning genomfördes vid Stensjön vid 4 tillfällen under året.

Den gemensamma Risvedengruppen för Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum har fortsatt arbetet att långsiktigt skydda framför allt kvarvarande gammelskog. LNF:s representanter i gruppen har varit Bertil Svensson, Hasse Österman och Olov Holmstrand. Fortsatta försök har gjorts att i samarbete med Lerums kommun genom markbyte skydda ett område i Vättlefjäll, tyvärr hittills med föga respons från kommunen.

Botanik. Botanikgruppen har genomfört 4 välbesökta vår- och sommarvandringar med inventeringar av områden som vi besöker med jämna mellanrum. 2019 besökte vi Nääs/Lugnet, Sävidsbo, Viebo och Sävhus.

I programmet ingår också en heldagsutflykt utanför kommunens gränser. 2019 gick färden den 16 juni till Falköpingstrakten där vi först besökte Västergötlands orkidéparadis Skogatorpskärrer och dess omgivning. Bl.a. noterades Ångsnycklar, Brudsporre, Axag, Flugblomster, Vaxnycklar, Doftyxne, Blodnycklar, Guckusko och Snyltrot. Därefter besöktes Nolgården, Näs. Platsen är känd för bl.a. Fjädergräs. Även Drakblomma, Färgmåra, Praktbrunnrot och Trollsmultron noterades.

För mer information om Botanikgruppens aktiviteter besök LNF:s hemsida - Grupper - Botanikgrupp. Där finner man bland annat våra planerade botanikvandringar och heldagsutflykten. Noteringar av vad vi sett finns även där.

Fågelgruppen. Bland Fågelgruppens aktiviteter under 2019 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknade fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 51:a året. Ett flertal organiserade utflykter har gjorts, med bland annat vårfågelvandring vid Sjövik och utflykt till Torslandaviken. Den traditionella cykelturen utefter gamla banvallen vid Stannum genomfördes och sträckfågelmorgon vid Hjällsnäs (modellflygplatsen), i år för 34:e gången.

Fågelskådningens dag firades i maj vid Stålebo våtmarker, och Naturnatta gick i nattskärornas tecken vid Vite Mosse. Vi har deltagit i "Projekt Lom", där storlom har inventerats i Uspen, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön. Även smålom har inventerats i några tjärnar. Häckningar av tornfalk och pilgrimsfalk samt fiskgjuse har följts regelbundet under året, och ungarna har ringmärkts.

Rensning och komplettering av småfågelholkar har skett bl a i Sävåns naturreservat och i Lerådalens naturreservat. Sjöfågelmätning skedde under två kalla veckor i månadsskiftet januari/februari vid Nääs, Floda kraftverk, Nyebro och Aludden.

Vi har haft fyra inomhusträffar med bildvisningar samt trevlig samvaro. Dammarna i Stålebodalen, Lergraven samt Bengts damm har även 2019 varit ett eldorado för fåglar och lockat till många besök.

Sävåån. Sävåån med närmaste omgivning och biflöden är ett av de värdefullaste natur- och besöksområdena i Lerums kommun. Under 2019 har LNF fortsatt mycket aktivt medverkat i bevakning, uppföljande och stödjande aktiviteter i Sävåns vattensystem med dess omgivning. Där kvarstår mycket att göra innan Lerum kan uppnå målet som "ledande miljökommun" 2025!

Lax- och andra havsvandrande fiskar kan fortfarande bara ta sig upp till Hillefors med dess kraftverksdamm, trots att gällande vattendomar föreskriver att det snarast skall anläggas en fiskväg där. Under 2019 har ny lagstiftning trätt i kraft som tvingar ägare av vattenkraftverk att miljöanpassa verksamheten. Antalet laxar som vandrade upp förbi Hedefors var under 2019 högre än tidigare vilket mycket glädjande innebär att fiskvägen i Hedefors verkar fungera bra. Detta gör att bygget av en fiskväg även förbi Hillefors är högst angeläget. LNF kommer att försöka medverka till bra lösning av detta.

Positivt är dock att det verkar vara en mycket stor ökning av antalet vuxna ålar från Aspen med destination Sargassohavet som passerar fiskräknaren vid Jonsered. Under 2019 har omkring 200 blankålar lyckligen tagit sig förbi vilket är en tiofaldig ökning jämfört med vad som tidigare brukat vara, troligen en effekt av bättre ålledare vid Aspendammen.

Tyvärr omkommer dock många på turbingallret i Jonsered vintertid, de klarar inte av att simma till laxtrappan förbi kraftverket i det kraftiga vattenflödet vilket gör att mellan 50 och hundra ålar brukar omkomma på gallret varje år. Åtgärder behövs även i Jonsered alltså!

En glädjande åtgärd är försöket till upptagandet av en väl fungerande fiskväg vid Kolborydsdämnet tillsammans med återställandet vattennivån i Lilla Stamsjön till tidigare nivå. Detta har åstadkommit genom anläggandet av en fast och mer naturlig dämmningsvall vid Lilla Stamsjöns utlopp. Samtidigt har en öppning sågats upp i den gamla dammvallens betongkonstruktion.

De vackra stenmurarna vid Kolborydsdämnet finns dock kvar så miljön har bevarats väl. Vattennivån har förbättrats i sjön jämfört med de senaste årens olyckliga "torrläggning" av stränderna, men det återstår intrimning av dämningen under 2020 för att få mer optimala förhållanden.

Ur fågelsynpunkt var det ett bra år för kungsfiskaren som hade flera lyckade häckningar i Sävån liksom 2018.

Amfibieskydd. År 1997 byggdes "grodtunnlarna på Nääs-Öljared" – ett pionjärprojekt i amfibievården i Västsverige och som i naturvårdshänseende satte Lerum på kartan. Efter utvärderingar visade de sig fungera bra och fick många efterföljare runt om i Sverige. Kommunen skyltar gärna med projektet. På senare tid har vi i LNF uppmärksammat att underhållet av tunnlar med tillförande dikesledare inte har fungerat väl.

Hemsida och Facebook. Hemsidan har liksom tidigare år skötts av en arbetsgrupp bestående av Lars-Owe Stakeberg och Barbro Andreasson. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter innefattande bland annat Fågelgruppens, Botanikgruppens och Natursnokarnas utflykter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information samt kontinuerliga fågelobservationer i kommunen och har adressen <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

Under hösten startades LNF:s Facebook. Där annonseras bland annat de aktiviteter som LNF anordnar. Det kan vara smart att gå in där ibland. Extra programpunkter som inte finns vid programbladets tryckning hittar du här. Sök på Lerums Naturskyddsförening eller gå in via föreningens hemsida.

Natursnokarna

Nääs barnfestival. I början av september var vi med på den stora Barnfestivalen på Nääs. Det var mycket roligt och vi hade med oss vårt nya artmärke som Naturskyddsföreningen lanserat för att visa upp. Man kunde även med hjälp av våra stora snokar Noa och Malte få prova på att ta det genom att visa sina kunskaper på plats. Många visade att de kunde mer än de trodde. Underbart. Och så roligt att se att våra snokar blev uppskattade för att de hjälpte till att visa SINA kunskaper.

Skogen. I oktober var vi en liten skara som trotsade vädret och sågs i Gråbo. Tanken var att vi skulle jobba med arter. Men vi fick anpassa efter gruppen och lekte istället mer för att hålla oss varma. Vi hade superkul och testade lite artstafett och lekte lite "trädtage".

Vinterstrategier. I november testade vi lite olika lekar kring djurens vinterstrategier. Riddarsten har fått en så fin grillplats som vi nyttjar med glädje. Bland annat var det några glömska ekorrar som var tvungna att leta upp var de hade gömt sin mat. Mycket roligt och ekorrarna tyckte det var supergott med den torkade frukten

Första Advent

Första advent firades i år i Härskogen vid Lilla Härsjöns fina vindskydd. Tomten att lämnat ett spår i skogen till natursnokarna för han ville tacka för att vi hjälper naturen så bra. Vi bakade sedan presenten och åt med god aptit. Det bjöds även på glögg och varm choklad. Isen fascinerade med sina finurliga egenskaper. Kall men så underbar.

Natursnokarna tackar för detta år och hoppas se fler nästa år för äventyr på underbara platser i vår fina Lerumsnatur.

Fältbiologerna har tyvärr ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avväntar eventuella möjligheter att återstarta fältbiologverksamhet.

Lerum i februari 2020

Olov Holmstrand (ordf)
Stefan Larsson (vice ordf)
Bo Nilsson (sekr)
Dan Skarpsjö (kassör)
Catharina Pettersson
Pia Hansen
Lars-Erik Karlsson
Bertil Svensson
Ingrid Ritola
Kennet Lundin
Erika Tyrberg
Kjell Hansson

Naturskydds föreningen

Alla får del av Naturskyddsföreningens arbete för en välbevarad natur och en bättre miljö. Genom att bli medlem försäkrar jag att Naturskyddsföreningen kan fortsätta arbetet för en bättre miljö.

Jag heter _____ Född år _____

Adress _____

Postadress _____

Telefon _____ - _____ e-post _____

Familjemedlemmarnas namn _____

- Jag vill bli fullbetalande medlem 295:-
- Ungd under 25 år + Fältbiologerna 195:-
- Vi vill att hela familjen skall vara med 365:-
- Naturskyddsföreningen skickar inbetalningskort och välkommenpaketet till ovanstående adress.

Jag vill delta i följande aktiviteter

Klimatfrågor – Handla miljövänligt – Bygga fågelholkar – Fågelstudier – Rädda Tornfalkar

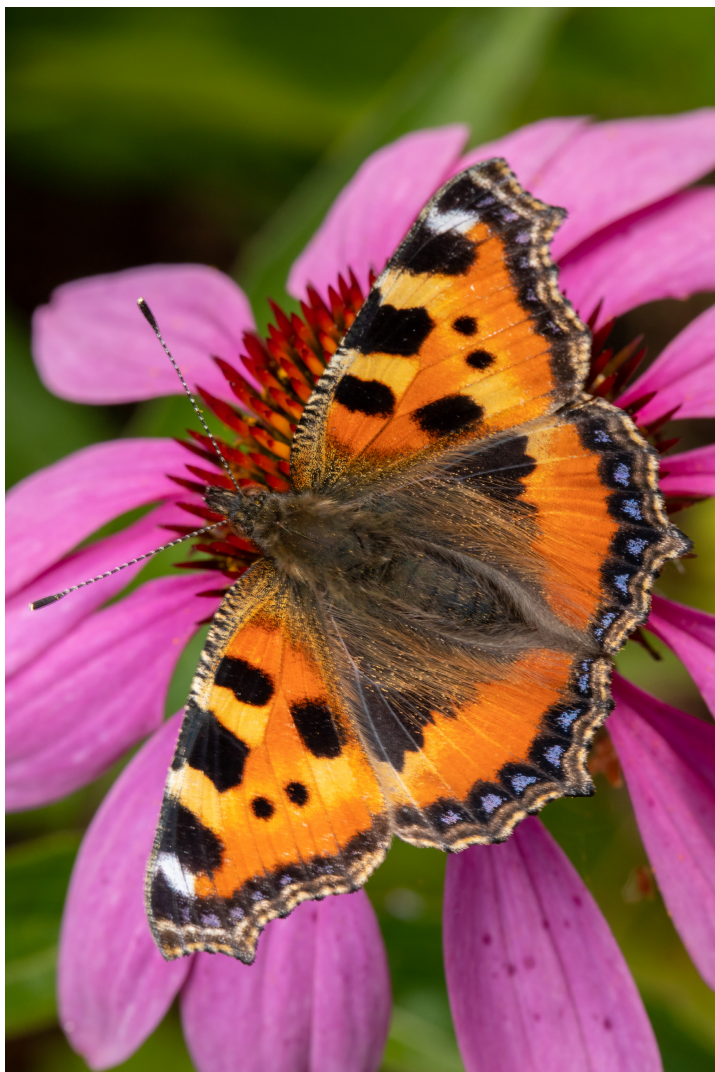
Botanik – Planfrågor – Promenader – Miljö – Äta rätt – Fältbiologerna – Styrelsejobb

Smådjur i skogen – Rädda gammelskog – Natursnokarna. (Ringa in det du vill göra)

Scanna denna sida och skicka med e-post till: olle.holmstrand@telia.com,
så blir du medlem. Sänd inga pengar nu.

Avsändare:
Olov Holmstrand
Torphagebacken 11
443 38 LERUM

Nässefjäril Bild Anders Helleteg